

Mi lesz a Balti-tengerrel?

Szovjet geológusok azt állítják, hogy a Balti-tenger meg fog szűnni. No persze csak úgy húsz-harmincezer év múlva. Ennek oka a geológusok megfigyelte földkéregmozgás, főleg a földkéreg felemelkedése a Balti-tenger térségében. A Balti-tenger és Skandinávia térségén kívül „emelkedik” Kanada is és — valamivel lassabban — Közép-Európa. Mindez összefügg azoknak a jégmezőknek az olvadásával, amelyek tízezer évvel ezelőtt elborították Skandináviát és Kanadát és a földkéreg belső rétegének besüppedését eredményezték.

Az útépités évezredei

Az M-7-es régénye

Borostyánkő, selyem, prém, tea, zarándok. Így nevezték az ókori kereskedelmi útvonalakat. Nevüket arról az áru-ról kapták, amelyet a leggyakrabban szállítottak rajtuk. A zarándokút pedig a mohamedánok szent városai: az arabiai Mekkába és Medinába vezetett. A borostyánkőút csaknem négyezer esztendő: Szombathelyen a romkertben bárki meggyőződhet csadálatos maradványairól. A selyemút kétezer éves, olyan hosszú volt — Pekingtől Szíriáig tartott —, hogy megtételéhez három esztendőre volt szükség. Ezen az útvonalon jutott el 1270-

ben Pekingbe a híres velen-
cel utazó, Marco Polo. Az első burkolt utat Cheops fáraó — kinek nevét a 145 méter magas, híres piramis ma is fennhirdeti — az időszerűségünk előtti 3000. évben építtette.

Útépitéssel Európában először a főnőcsia foglalkoztak. Görögországban építettek utakat azért, hogy a görög öserdők hajóépítésre alkalmas faanyagát a tengerig tudják szállítani. De Európa legnagyobb útépitői a rómaiak voltak: az összes főutak az akkori világ központjából, Rómából, a Forum Romanumról indultak ki. Itt állt

a Milliarium Aureum, vagyis az aranyból készült mérföldkő. És innen ered a mondás: minden út Rómába vezet. A teljes római úthálózat hosszát 300 000 kilométerre becsülték, ez a távolság harmincszor akkora, mint Mexikó Budapesttől való távolsága.

Ezredévek múltán autópályákkal száguldozunk Székesfehérvár felé. Az autópálya kezdetén két elnevezés — titokzatos betűk, titokzatos számok — E 90, M-7. Az első azt jelenti, hogy Európában ez a 96-os számú főútvonal. Triestből indul és Ljubljánán, Letenyén át vezet Budapestre, innen Miskolcra, majd tovább Kassára. A második név értelme: ugyanez az út Magyarországon a 7-es főútvonal.

— Milyen széles egy-egy autópálya?

A teljes szélességet koronaszélességnek nevezik. Ez nálunk 28-31 méter között váltokozhat, attól függően, hogy egy-egy irányban egymás mellett egyszerre hány gépkocsi haladhat, vagyis: hány forgalmi sávra tervezték. Az E 96-on összesen négy forgalmi sáv vezet: kettő Budapest, kettő pedig Székesfehérvár irányába. Közöttük négy méteres zöldsáv húzódik: oldalt pedig mindkét szélén egy-egy „leálló sáv”, a megállni kényeszerű gépkocsik számára. A kavicsból, mészkőlisztből és bitumenből kevert aszfaltból csupán egyetlen kilométeren mintegy 3000 tonnát, vagyis 150 tehervagonnyi mennyiséget használnak fel. Könnyű kiszámítani:

Budapest—Székesfehérvár távolsága 69 kilométer. Ha a tehervagonokat egymás mögé kapcsolnánk, a szerelvényt Budapesttől majdnem Siófokig érne. Az aszfaltra zúzott bazaltkőből, homokból és cementből készült betonkeverék kerül — mintegy 20-22 centi vastagságban. A betonkeverő-telep teljesen automatizált: mindössze 12 ember kezeli. Egyetlen óra leforgása alatt 40 köbméter „hadianyagot” állít elő — 120 ember munkáját helyettesítve.

Évezredek során tehát jelentősen megváltozott az útépités technikája. A rómaiak borostyánkő útja még ma is megtekinthető. Vajon autós-trádjainkat meddig élvezheti az utókor?

Gazsó Béla

lakásrendeletekről

Építési kölcsönök

Az Országos Takarékpénztár építési kölcsönt adhat lakóházak (lakások) felújítására (tatarozására); a lakóházzal (lakással) összefüggő egyéb építési munkára, így a lakások műszaki megosztására; nem lakás céljára szolgáló helyiségek lakássá való átalakítására a tulajdonosnak, vagy a bérlőnek építési kölcsön nyújtható; a költség 75 százalékaig, legfeljebb azonban 45 ezer forintig; a kamat 20 ezer forintig évi 2, e felett évi 6 százalék; a törlesztési idő legfeljebb 15 év. Állami tulajdonban álló lakások bérleti részére is ilyen módon adható kölcsön.

Lakásfenntartó szövetkezeti lakóház felújítása esetén a lakástulajdonosoknak a feltételekkel adható kölcsön: a felújítási költség 75 százalékaig, legfeljebb azonban 45 ezer forintig; a kamat évi 2 százalék; a törlesztési idő legfeljebb 15 év.

Telepészertő többszintes és egyedi többszintes lakóház felújításakor a kölcsön feltételei: a felújítási költség 75 százalékaig, de legfeljebb 45 ezer forintig; a kamat 30 ezer forintig évi 2, e felett évi 6 százalék; a törlesztési idő legfeljebb 15 év. Családi ház felújításakor a kölcsön feltételei: a felújítási költség 75 százalékaig, legfeljebb azonban 45 ezer forintig; a kamat 20 ezer forintig évi 2, e felett évi 6 százalék; a törlesztési idő legfeljebb 15 év. Az állami tulajdonban álló lakások bérleti részére felújítási kölcsön e feltételekkel nyújtható:

Az építésügyi hatóság által elrendelt felújítás, valamint műemlék lakóépületek esetében, továbbá ha az építendő helyszínt, földmészé viszonyai ezt indokolják, a kölcsön mértéke a felújítási költség 90 százalékaig, a bauxitcement felhasználásával készült lakások helyreállításakor kivételesen 100 százalékaig is terjedhet, nem haladhatja meg azonban a 45 ezer forintot felső határt. Az eddig említett pénzügyi feltételeket kell alkalmazni az állampolgárok tulajdonában álló lakások

bérleti részére nyújtott kölcsönöknél is.

Állampolgárok tulajdonában álló lakások műszaki megosztására, bővítésére és nem lakás céljára szolgáló helyiségek lakássá való átalakítására a tulajdonosnak, vagy a bérlőnek építési kölcsön nyújtható; a költség 75 százalékaig, legfeljebb azonban 45 ezer forintig; a kamat 20 ezer forintig évi 2, e felett évi 6 százalék; a törlesztési idő legfeljebb 15 év. Állami tulajdonban álló lakások bérleti részére is ilyen módon adható kölcsön.

Állampolgárok, valamint az állam tulajdonában lévő lakások korszerűsítésére, közművesítésére e feltételekkel adható kölcsön: az építési költség 75 százalékaig, legfeljebb azonban 30 ezer forintig; a kamat évi 6 százalék; a törlesztési idő legfeljebb 5, kivételesen 10 év.

A földgázenergia hasznosításával összefüggő közművesítések — a Nehézipari Minisztérium által megjelölt területeken és meghatározott időtartamon belül — az állampolgárok tulajdonában álló lakások tulajdonosai és bérleti, állami tulajdonban álló lakások esetében, ha a fővezeték a házba (készülékig) való bevezetés költségét is a bérleti vállalkozás, az alábbi feltételekkel nyújtható kölcsön: az építési költség 75 százalékaig, indokolt esetben 90 százalékaig, legfeljebb azonban 30 ezer forintig; a kamat mértéke évi 2 százalék; a törlesztési idő 10 év, kivételes esetekben 15 év.

Az állampolgárok tulajdonában álló ingatlanok tulajdonosai és bérleti részére — ha közterületen létesítendő közművezeték költségét vállalják — kölcsön nyújtható: az építési költség 90 százalékaig, legfeljebb azonban 5 ezer forintig; a kamat mértéke évi 2 százalék; a törlesztési idő legfeljebb 3 év.

Mórahalmi „többletek”

Mit jelent az, hogy Határőr község? — tette fel a kérdést Komocsin Zoltán, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a KB titkára — ünnepi szónok —, amikor 1969. június 29-én Mórahalm község „katonai rangot” kapott.

— Arról van szó — válaszolt a kérdésre —, hogy a mindennapjánál, a megszokottnál nagyobb mértékben jut kifejezésre: Mórahalm községben nagyon sokan közös erőfeszítéseket tesznek azért, hogy teljesítsék a hazával szembeni kötelezettségeiket; hogy helytállnak a napi munkában és többleteljesítményként helytállnak, mint a haza szent céljainak és érdekének a védői is.

A község vezetőivel együtt a határőrség kerületi parancsnokságának képviselői most azokat a „többleteket” összegyűjtötték, amelyek konkrétan bizonyítják, hogy Mórahalm dolgozói a haza határainak őrzőiként is teljesítik feladatukat.

Dr. Rózsa József orvos, a községi pártbizottság titkára, Murányi György, a községi tanács vb-elnöke és Szabó Zoltán százados, őrsparancsnok egybehangozva vallják: a legkézzelfoghatóbb bizonyíték, hogy a község dolgozói azon túl, hogy a párt katonapolitikáját ismerik és értik, annak megvalósításában is aktívak. Mindenekelőtt a fiatalok szívesen vesznek részt azokban a rendezvényekben vagy foglalkozásokon, ahol határőrizeti kérdésekről esik szó. De való az is, hogy a mórahalmi szülők nagy többsége hazafias szellemben neveli a gyermekét, aminek természetes következménye, hogy az MHSZ-ben, a KISZ-isták és az úttörők körében is élénk munka folyik.

Az MHSZ-ben például harmincnél több sorkötés minden vasárnap megjelenik a katonai kiképzésen, ahol a foglalkozásokat határőriztek, vagy azok irányításával leszerelt tisztviselők vezetik. Nem véletlen tehát az sem, hogy a katonai előképzésben részesülő fiatalok a határőrséghez szeretnének bevonulni.

Mórahalmon már az is természetes, hogy a KISZ ifjúgárda minden évben újjászerveződik. A különböző helyeken dolgozó fiúk és lányok örömmel vesznek részt a munkában. Ezek a lelkes fiatalok feltétlenül megérdemelnék, hogy az illetékes KISZ-bizottság és a határőrség vezetői még nagyobb gondot fordítsanak rájuk.

A legifjabbak szervezetében — az úttörőknél is — eleven a „katonai” munka. A csipkai, a kassai és a központi általános iskolában összesen hat úttörő-határőrszakasz működik. Szabó Vilmos és Madarász Sándor tanárok, Pataki Tibor örevezető és Tihanyi Imre határőrszakasza szerint, közösen foglalkoznak a gyerekekkel.

Képünkön (balról jobbra): dr. Rózsa József, a községi pártbizottság titkára, Szabó Zoltán százados és Murányi György, a községi tanács vb-elnöke megbeszélnek a közös feladatokat

Nagyon jó együttműködnek a határőrség és a községi KISZ-alapszervezetek. Különösen az aféss KISZ-szervezete, az Egyetértés-Tsz KISZ-szervezete alakított ki sokoldalú kapcsolatot az őrs KISZ-szervezetével. A határőrséghez rendszeresen ellátogató KISZ-ista lányok és fiúk személyes élményeket szereznek a határőrök őrsi életéről, ami különösen a bevonulás előtt álló fiúk határőrség iránti vonalmát erősíti.

A határőrök viszont a falusi KISZ-isták rendezvényein vesznek részt. A há-

rom KISZ-alapszervezet községi akcióprogramja szerinti közeljövőben sor kerül az író-olvasó találkozóra, továbbá eszmecserekre ifjúságpolitikai kérdésekről stb. De segítik a „Horváth Pál” úttörő határőr zászlóalj avatóünnepségének az előkészítését is, amely majd a nyár elején lesz.

A példákat még hosszan lehetne sorolni. A fentiek is mutatják azonban, hogy a „mórahalmi plusszok” a megtisztelő cím elnyerése óta tovább gyanapodtak.

Gazsó Béla

A laikus apa

Fiamat elűtötte egy kerékpáros. Szinte a kezéből. Csak egy pillanatra rántotta ki kezét az enyéből, hogy átugorjon egy töcsát, és máris repült hétéves kis teste együtt a kerékpárral, és megtermett utasával.

Felkapom, rohanok vele az egészségháza. Nincs bent senki, vasárnap van. A füléből csordogál a vér, sápadozik, nagyon rosszul eshetett. Tovább rohanok a mentőállomás felé. Lehet, hogy csak a szívem rohan, mert néhány arra járó könnyedén követ és adja a tanácsot, szidja a kerékpárost, aki szintén követ és éppen úgy megjegyezt, mint én.

No, még csak ezt a tíz métert bírjam ki. Lábam ólomvá vált, karom elszibbad, fejemet nagy kalapáccsal veri valaki. A mentő egyik dolgozóját megsértem, mert mozgása nem az én érzéseimhez igazodik. A kórházban egy fiatal, csinos doktor nő mosolyogva vizsgálja a gyereket. Megnézi a fülét, megméri vérnyomását, meghallgatja szívverését. Lábam megrándul a remegéstől.

— Koponyarepedés, teljesen biztosat csak a holnapi röntgenvizsgálat után tudok mondani. Remélem, nem súlyos. A fülvérzés mindenképpen koponyasérülést jelez. Viszont jó jelnek kell tekintenünk, hogy nem vesztette el az eszméletét, nem hányt és hogy mindenre emlékszik.

Megkérdezem az orvosnőtől, injekciót kap-e a fiú. Látom, nem tudja elképzelni, mi bajom lehet, de válaszol: nem, nem szükséges.

Felkísérem a gyereket, aki a saját szememmel néz vissza rám. Odasógom neki, hogy injekció nem lesz. Arcán bágyadt kis mosoly húzódik, szemmel láthatóan megnyugszik. Feje köré gumitömlebe jeget raknak.

Lemegyek a lépcsőn, szívemet durva kézzel fogja valaki.

Holnap! És addig...?

A hallban a közlekedési rendőr azt mondja, hogy menjünk helyszínelni. Tartom a centimétert, látom, hogy a kerékpáros keze is remeg.

— Itt történt?

„Igen, kérem, itt történt, a házunk előtt. Tessék nézni az ablakot. Itt lakik a doktor néni, aki zongorázni tanítja a fiamat. Nagyon jól játszik a kis taknyos. Néha már kijavítja a tanárúróját, hogy ez nem kis oktav, hanem nagy oktav. És keresztebe tett kézzel is tud játszani. Ma délután is játszott alakt, hogy utána tényleg játszasson, a homokban, mert ugye a focit, mégiscsak más...”

— Mennyi idős a kicsi?

„Hét, hétéves. Itt tanult jární ebben a csúf bérházban. És erre a csúnya térre azt mondja, hogy udvar, a mi udvarunk. Az ablak ott, az első emeleten a miénk. Ott szokott kinezni, hogy lent vannak-e már a srácok.”

— Szóval nem a kerékpáros volt a hibás?

„Nem, dehogyan. A fiam olyan vakmerő. Egyedül megtanult úszni, és tavaly a korcsolyaverenyen a harmadik lett. És a múltkor azt mondta egy harmadikosnak, hogy te gombócférfi. És szegyen, de a tizenkét éves lányok is elszaladnak előle. Azért érzékeny, jólelkű fiú, jó tanuló. Az év végi záróünnepélyen ő volt a répa, nagyon jól alakította, alig tudták kihúzni.

— Hogyan történt?

„Balkezes a fiú. Az iskolában kesztyűt húztak a bal kezére, hogy tanuljon meg jobbal írni. Ballal elkeni a tintát. Most már mind a két kezével tud írni és rajzolni. Már kétéves korában tudott rajzolni és megtanulta hallásból a Szeptember végét. A bátyja skandálta otthon, s ha elakadt, ő beleszólt és így mondta: „De látod a mot-tan a té-l-i vi-lágot...” Aztán játszott tovább. És este azt mondta nekem, hogy ő munkás és proletár akar lenni. Butaság, mondtam neki, miért? A Szedlacsek papája is az és annak van pisztolya.

És másnap este beszámolt, hogy egy kislány-

nyal voltak Gyula páternél, s lakásán magnóztak, kaptak csokoládét és szentképeket.

Mi lesz belőled, emberke, ha...

— Itt tessék aláírni.

„Igen, egyszer elvittem Pesten az Állatkertbe. A léggömbjét az oroszlánházban eleresztette és az felszállt a mennyezetre. Beszóltam az oroszlánoknak a rácson, hogy csend legyen és egy hatalmas letrán lehozta a léggömböt. Irunk egy kis cédulát a bátyjának, rákötöttük a léggömbre és elengedtük hazafelé. Nagyon tetszett a gyereknek a villi, a varázslat, én voltam a szemében a nagy Villi, a varázsló. Este az anyósoméknál hallottam, hogy az unokatestvéreinek azt mondja: „Az én apukám világhírű újságíró, az oroszokat is megszelídítette.” És sirt, amikor a gonosz, nagy kölykök nem hitték neki.

Hagyjanak békében, kedves rendőr elvtárs, nem helyszínelnek tovább. Hiszen ez gyilkosság, lélekgyilkosság. Nekem teljesen mindegy, hogy ki a hibás, rohanok és keresek egy idősebb, nagy tudású orvost, aki különb varázsló, mint én, és mint az a fiatal orvosnő. És ismét egyben lesz a fiam koponyája és megynük újra az Állatkertbe és jövő nyáron elhozom neki Párizsból az Eiffel-tornyot. És...”

— Doktor úr, jó étvágyat kívánok, de tessék abbahagyni az ebédet, a fiam...

A sebesfőorvos aranyos ember, előbb a kórházban van, mint én.

— Nincs komoly baj. Nyugodjon meg, kérem. néhány nap múlva hazaviheti a gyereket.

— Köszönöm, doktor úr. Ne haragudjon, hogy vasárnap otthonában megzavartam, de...

Ó, kérem, én megértem magát, bár higgye el, a doktor nő is mindent megtett a gyerekéért. De tudom, ha az én fiammal van baj, én is azonnal laikus apa leszek.

A laikus apának kicsordulhat a szeméből a könny. Pedig utoljára akkor sirt, amikor harminc évvel ezelőtt az ő feje is betört, és akkor sehogy sem értette, miért szaladgál, idegeskedik annyit az apja, hiszen nem az ő feje tört be, nem neki fáj?

Suha Andor